# AZERBAYCAN

# ÜLKE PROFİLİ

ARDAHAN TİCARET VE SANAYİ ODASI
2021

# İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER ..... 3

2. GENEL EKONOMİK DURUM ..... 8

3. DIŞ TİCARET ..... 10

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR ..... 13

5. TÜRKİYE ile TİCARET ..... 14

EKLER: ..... 16

## 1. GENEL BİLGİLER

**Başlıca Sosyal Göstergeler**

| | |
|---|---|
| **Resmi Adı** | Azerbaycan Cumhuriyeti |
| **Yönetim Şekli** | Cumhuriyet |
| **Nüfus** | 10 222 000 |
| **Dil** | Azeri Türkçesi |
| **Din** | İslam |
| **Başkent** | Bakü |
| **Yüzölçümü** | 86 600 $km^2$ |
| **Başlıca şehirleri** | Bakü, Sumgayt, Gence, Mingaçevir, Khirdalan, Şirvan |
| **Cumhurbaşkanı** | İlham Aliyev |
| **Başbakan** | Ali Asadov |
| **Para Birimi** | Manat |

**Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar**

ADB (Asya Kalkınma Bankası), BSEC (Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü), CE (Avrupa Konseyi), CIS (Bağımsız Devletler Topluluğu), CICA (Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı), EAPC (Avrupa - Atlantik Ortaklık Konseyi), EBRD (Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası), ECO (Ekonomik İşbirliği Örgütü), FAO (Tarım ve Gıda Örgütü), GCTU (Sendikalar Genel Konfederasyonu), GUAM (Demokrasi ve Ekonomik Kalkınma Örgütü), IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü), ICRM (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi), IDA (Uluslararası Kalkınma Birliği), IDB (İslami Kalkınma Bankası), IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu), IFC (Uluslararası Finans Kurumu), IFRCS (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), IMF (Uluslararası Para Fonu), IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü), Interpol (Uluslararası Polis Teşkilatı), IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), IOM (Uluslararası Göç Örgütü), IPU (Parlamentolar Arası Birlik), ISO (Uluslararası Standartlar Teşkilatı), ITSO (Uluslararası Telekomünikasyon-Uydu Örgütü), ITU (Uluslararası Haberleşme Birliği), ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu), MIGA (Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı), NAM (Bağlantısızlar Hareketi-gözlemci), OAS (Amerika Devletleri Teşkilatı-gözlemci), OIC (İslam İşbirliği Teşkilatı), OPCW (Kimyasal Silahları Yasaklama Organizasyonu), OSCE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü), PFP (Barış için Ortaklık), SECI (Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişim-gözlemci), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim-Bilim ve Kültür Örgütü), UNIDO (Birleşmiş Milletler Endüstriyel Gelişme Örgütü), UNWTO (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü), UPU (Dünya Posta Birliği), WCO (Dünya Gümrük Örgütü), WFTU (Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu), WHO (Dünya Sağlık Örgütü), WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı), WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü), WTO (Dünya Ticaret Örgütü-gözlemci)

**Coğrafi Konum**

Azerbaycan Cumhuriyeti Kafkasların geçiş noktası üzerinde, Büyük Kafkaslar ile Küçük Kafkaslar arasında yer almaktadır. Bölgenin en önemli özelliği tarihi geçit ve ticaret yolları üzerinde bulunmasıdır. Kuzeyinde Gürcistan (480 km) ile Rusya Federasyonu'na bağlı Dağıstan Özerk Cumhuriyeti (390 km), güneyinde İran İslam Cumhuriyeti (756 km), batısında Ermenistan (1 007 km) ve Türkiye Cumhuriyeti (Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile 11 km uzunluğunda ortak sınırı bulunmaktadır), doğusunda ise Hazar Denizi (713 km) yer almaktadır.

86 600 $km^2$'lik toplam araziye (%11,5 orman, %1,6 su havzası, %50 tarıma elverişli topraklardır ki, bunun %27'si otlaklar ve %36,9 diğer topraklardır.) sahip olan Azerbaycan 44-52 doğu meridyenleri ve 38-42 kuzey paralelleri üzerinde yerleşmektedir. Bakü'den Kuzey Kutba olan mesafe 5 550 km ve Ekvatora olan mesafe ise 4 440 km'dir. Dünyada en büyük göl olan Hazar Denizi 400 000 $km^2$ büyüklüğünde olup, en derin yeri 1 025 metredir.

Yaklaşık arazi yapısının %50'si dağlık olan bölgede deniz seviyesinden 3 000 metreye kadar yüksek olan sahalar ve %1'ini ise 3 000 metreden yüksek olan sahalar kaplamaktadır. Azerbaycan'ın ortalama deniz seviyesinden yüksekliği 657 metredir. Dağlık arazi Büyük Kafkas, Küçük Kafkas ve Talış Dağlarından oluşur. Kür-Aras ovası en büyük düzlüktür. En düşük rakım (Hazar Denizi) -28 m ve en yüksek nokta (Bazardüzü Dağı) 4 466 m'dir.

Dünyadaki 11 iklim çeşidinin dokuzuna sahip olan Azerbaycan'ın iklimini Büyük Kafkas dağlarının kuzeyden gelen soğuk hava kütleleri, Küçük Kafkas dağlarının güneyden gelen sıcak tropik hava akımları ve Hazar Denizi etkilemektedir.

Azerbaycan dünyanın çok değişik iklim tiplerine sahip ülkelerden biridir. Doğu ve orta kısımları alçak ve düzlük olduğu için, kışları ılık, yazları çok sıcak geçer. Güney doğu kısmı ise nemli subtropikal iklime sahiptir. Bölgeye düşen yıllık yağış miktarı 1 200-1 400 mm.'dir. Diğer bölgeler ise, kurak ve yarı kurak görünüme sahiptir. Tarımsal faaliyetlerin çoğu Kür ve Aras nehirleri civarında yapılmaktadır.

**Siyasi ve İdari Yapı**

Azerbaycan Parlamentosu, 31 Ağustos 1991'de, ülkenin bağımsızlığını ilan etmiştir. 18 Ekim 1991 tarihinde de Meclis Bağımsızlık kanununu kabul etmiştir. Ülke, 12/11/1995 tarihine kadar 1991'de Azerbaycan Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilen, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının yeniden ihdas edilmesine dair kanunun verdiği yetkiyle idare edilmiştir.

Dolayısıyla halihazırda Azerbaycan, 12 Kasım 1995 tarihinde halkoyuna sunularak, %91,9 evet oyu ile kabul edilen yeni Anayasa ile idare edilmektedir. Anayasaya göre ülkenin yönetim biçimi cumhuriyettir. Başkanlık sisteminin egemen olduğu ülkede, Cumhurbaşkanı seçimi beş yılda bir yapılmaktadır.

Azerbaycan Milli Meclisi, 125 Milletvekilinden oluşmaktadır. Bunların 25'i siyasi partilerden, 100'ü ise bağımsız olarak seçilmiştir. Ülkede 30'un üzerinde irili ufaklı siyasi parti faaliyet göstermektedir.

Bugün mevcut olan müstakil ve bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti, 12 Kasım 1995 tarihinde referandum yolu ile kabul edilmiş olan Anayasa ile idare edilmektedir. Bu Anayasa'ya göre, Azerbaycan devleti demokratik, hukuka dayalı, laik, üniter bir cumhuriyettir. Kuvvetler ayrılığı prensibi Anayasa tarafından benimsenmiştir. Yasama yetkisi 125 milletvekilinden oluşan ve 5 yılda bir yenilenen Milli Meclis'e, yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına ve yargı yetkisi de Mahkemelere bırakılmıştır.

Milli Meclis, kanun kabul etmekle görevlendirilmiştir. Denetim yetkisi sınırlıdır. Toplantı zamanı ve süresi Anayasada belirlenmiştir. Hükümete güvenoyu vermek veya vermemek şeklinde olan parlamenter yetki, Azerbaycan Anayasasında sınırlı hale getirilmiş ve Milli Meclisin hükümete

güvenoyu vermemesi halinde, aynı heyete hükümetin teşekkül ettirilmesi yetkisi Cumhurbaşkanına tanınmıştır.

Cumhurbaşkanı hem devletin hem de icranın başıdır. Kanunlardan sonra Bakanlar Kurulu Kararlarından önce gelen ve "Ferman" adı verilen hukuki kararlar alma yetkisi vardır. "Ferman" denen hukuki kararlar, kanun gücünde olup, icrai hüviyete sahiptir. Bu yönü ile Cumhurbaşkanı yasama yetkisiyle de teçhiz edilmiştir.

Azerbaycan'da Cumhurbaşkanını 5 yıllık süre için halk seçmektedir. Hiç kimse ikiden fazla Cumhurbaşkanı seçilemez şartı, 18.03.2009 tarihinde yapılan Referandumda kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı hem devletin hem de yürütmenin başıdır. Her türlü idari karar almak ve devlet teşkilatına şekil ve yön vermek yetkisine sahiptir. Başbakanı, Bakanları ve diğer devlet görevlilerini atamak ve görevden almak yetkisi vardır. Anayasaya göre, Bakanlar Kurulu Cumhurbaşkanı'nın yüksek icra organı olup, ona tabidir ve aynı zamanda da ona karşı sorumludur. Başbakanın ve Bakanların Milli Meclis üyesi olma şartı aranmamıştır.

Anayasada devletin egemenliğinin yegane kaynağının halk olduğu vurgulanmıştır. Anayasa, halk ve özgürlüklerin tespit ve düzenlenmesi açısından çağdaş bir Anayasadır.

**Nüfus ve İstihdam**

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin nüfusu 2021 yılında 10,22 milyon kişi ile dünyada 84. sırada yer alan Azerbaycan nüfusunun 2026 yılında 11 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. Nüfusun %54,1'i şehirlerde, %45,9'u ise köylerde yaşamaktadır. Nüfusun %49'u erkek, %51'i ise kadındır. Ülke nüfusunun %22,6'sını 0-14 yaş gurubu, %70,2'sini 15-64 yaş grubu, %6,8'ini ise 65 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Ülkede çalışabilir nüfus toplam nüfusun %50,09'ini oluşturmaktadır.

Azerbaycan, diğer dağılan SSCB ülkelerinde olduğu gibi, 1990'lardan itibaren kentlerde yaşayan nüfusunun bir kısmını kaybetmiştir. Bunda çoğunluğu kentlerde yaşayan etnik azınlıkların ülke dışına göç etmesi önemli rol oynamıştır. 2003 yılından itibaren kentsel nüfusta yeniden artış gözlenmeye başlamıştır. Kentsel nüfusun artışında petrol sektöründeki gelişmeye bağlı olarak artan yeni iş olanakları etkili olmuştur.

Azeri nüfus, toplam nüfusun %90,6'sını oluşturmaktadır. Ülkedeki başlıca etnik azınlıklar ise Lezginler (%2,2-Rusya'nın Dağıstan bölgesi kökenli Müslüman Kafkas bir halk), Ruslar (%1,8) ve Ermeniler (%1,5)'dir.

Azerbaycan'ın resmi dili Azericedir (Azeri Türkçesi). Ülkede 1920'lere kadar Arap alfabesi kullanılmış, 1929 yılında Latin alfabesine geçilmiştir. Ancak, 1939 yılında zorunlu olarak Kiril alfabesine geçilmiştir. 1992 yılında Türkçeden örnek alınarak yeni bir Latin alfabesi oluşturulmuş olup, 2001'den beri zorunlu olarak kullanılmaktadır. Bağımsızlıktan sonra devlet, Rusçanın kullanımını aşamalı olarak kaldırmaya başlamıştır. Ancak Rusça halen yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çalışan kesimin yaş limiti erkeklerde 16-65, kadınlarda 16-60'dır. Faal nüfus yaşının (çalışma yaşı) dışında çalışan çok az kişiye rastlanmaktadır. Çalışan kesimin genellikle 30- 40 yaş arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

**Doğal Kaynaklar**

Azerbaycan diğer Kafkas ülkelerine göre geniş topraklara sahiptir. Ülke topraklarının yaklaşık %55'i tarımsal arazilerden, %2,5'i ise kentsel alanlardan oluşmaktadır. Toprakların %12'si ise ormanlık arazidir. Azerbaycan, ekolojik olarak çok çeşitli bir coğrafi yapı sergilemektedir. Ülke, deniz seviyesi altında düzlükler, Kafkas bölgesinde 4 000 metre yüksekliğinde dağlar, çöller ve subtropik alanlarla kaplıdır. Ülke topraklarının yarıdan fazlası alçak arazilerden oluşmaktadır. Tamamı Kafkas havzasında akan nehirler gemi taşımacılığına elverişli değildir. Sulama sistemleri su depoları ile düzenlenmektedir. En büyük su deposu ülkenin batısındaki Kura nehri üzerinde yer alan Mingechaur deposudur.

Trans-Kafkas ülkeleri içinde çevre kirliliğinin en fazla olduğu ülke Azerbaycan'dır. Yağış miktarı düşük olmakla birlikte Azerbaycan yeterli taze su rezervine sahiptir. Ancak yüzey suyu kirlidir. Nüfusun dörtte biri güvenli suya ulaşmakta sorun yaşamaktadır. Sınai üretimi düşük olmasına rağmen hava kirliliği halen yüksek düzeydedir. Çevre standartları üreticiler tarafında yeterince uygulanmamaktadır. Tarımsal arazi verimliliği de uzun yıllar boyunca yetersiz drenaj ve sulama nedeni ile topraktaki tuz oranının artmasına bağlı olarak düşmüştür. Hazar Denizi seviyesinin inip çıkması da önemli bir ekolojik sorundur. Hazar Denizi, 1977-1995 yılları arasında yıllık ortalama 13 cm yükselmiştir. Hazar Denizi önemli bir balıkçılık alanıdır. Ancak kirlenme ve kaçak avlanma nedeni ile verimlilikte düşüş gözlenmektedir. 2006 yılında mersinbalığı stoklarının korunması amacı ile Azerbaycan, Rusya, Kazakistan ve Türkmenistan'dan havyar ticaretine CITES tarafından (the International Convention on International Trade in Endangered Species) geçici yasak getirilmiştir.

**Enerji**

Petrol ve gaz üretimi ile rafine edilmesi ülke ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. British Petrol (BP) tarafından yayınlanan Review of World Economy isimli kaynağa göre ülkenin 7 milyar varillik kanıtlanmış petrol rezervi bulunmaktadır. Söz konusu rakam, dünya rezervlerinin 0,6'sına tekabül etmektedir. Ülkenin rezerv/üretim oranı ise 29,3'tür. Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi (SOCAR) verilerine göre ise ülkenin kanıtlanmış petrol rezervleri 17,5 milyar varildir. Ancak bu verilerin hesaplanmasında kullanılan sınıflandırmalar Sovyet sistemine göre olup, daha geniştir. Ülkenin petrol rezervleri SOCAR verilerine göre bu nedenle çok daha fazladır. Ülkenin petrol rezervleri Ortadoğu ile karşılaştırıldığında düşük düzeydedir. Ortadoğu'daki kanıtlanmış rezervler 742,7 milyar varil olup, dünya toplamının %61,5'ine tekabül etmektedir.

Azerbaycan mevcut petrol üretimini 3 farklı boru hattı yoluyla ihraç etmektedir. Üretimin %80'lik bölümü Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) yoluyla ihraç edilmektedir. Bu yolların dışında karayolu ve demiryolu gibi ulaşım biçimleri de ihracat sürecinde kullanılmaktadır. Özellikle Azerbaycan'ın en zengin rezervlere sahip Azeri-Çırak-Güneşli bölgesi başta olmak üzere petrol üretimi Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi (SOCAR) tarafından üstlenilmekte ve ihraç edilme süreçlerinde de aktif rol oynamaktadır. Bununla birlikte SOCAR ülkenin petrol üretiminin %20'lik bölümünü karşılamakta, geriye kalan bölüm ise BP yönetimindeki Azerbaijan International Operating Company (AIOC) tarafından yapılmaktadır. Bu konsorsiyumu oluşturan diğer firmalar ise Chevron, Statoil, Turkiye Petrolleri, ExxonMobil'dir. BP 1992 yılından itibaren ülkedeki en önemli yatırımcı konumunu sürdürmektedir.

Ülkedeki diğer önemli boru hatları Baku-Novorossiysk ve Baku-Supsa hatlarıdır.

Türkiye, Azerbaycan enerji sektöründe; TPAO aracılığı ile güçlü bir şekilde varlığını sürdürmekte olup, 3,2 milyar $'ı aşan yatırımı ile bir Türk kamu şirketinin yurtdışında gerçekleştirdiği en büyük yatırımı gerçekleştirmektedir. Bu projelerde TPAO; ACG (Azeri-Çıralı-Güneşli) Projesi (%6,75), Şah Deniz Projesi (%9), Alov Projesi (%10) hisseleri oranında yer almaktadır. Ayrıca, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Ham Petrol Boru Hattı Projesini hayata geçirmek amacıyla kurulan BTC Co.'da %6,53, Şah Deniz gazını taşıyacak Güney Kafkasya Doğal Gaz Boru Hattı projesinde ise %9 hisseyle yatırımcı konumundadır.

Azerbaycan'ın başta petrol üretimi olmak üzere enerji kaynakları ihracatı Türkiye'nin ekonomik yapısı ve transit ülke konumu dolayısıyla önem taşımaktadır. Özellikle sanayi üretimi bakımından ithal edilen yer altı zenginliklerine bağlılık başta olmak üzere coğrafi konum olarak bölge zenginliklerinin ihraç pazarlarına aktarılması bakımından da önemli bir konumdadır. Bu bakımdan arz güvenliğinin sağlanması ve enerji ihtiyacının karşılanması anlamında da Türkiye-Azerbaycan arasındaki iş birliği önem teşkil etmektedir. Türkiye'nin gaz ihtiyacının yaklaşık %20 sinin Azerbaycan'dan karşılanmakta olduğu ve Faz-2 gazının belirli bir kısmının da Türkiye'ye verilmesi durumunda, 2015 yılından sonra bu oranın %30'lara ulaşmasıyla Azerbaycan-Türkiye arasındaki enerji iş birliğinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Azerbaycan'ın 5,2 GW elektrik üretim kapasitesi bulunmaktadır. Elektrik tüketiminin yaklaşık %85'i ülkedeki sekiz termik santralde ve geri kalan altı hidroelektrik santralde gerçekleştirilmektedir. Söz konusu güç santrallerinin tamamı devletindir. Ülkenin elektrik üretim kapasitesinin 10 GW'ye yükseltilmesi amacı ile iki yeni güç istasyonu inşaat sürecindedir. Ancak eskimiş teknoloji ve transmisyon kayıpları nedeni ile elektriğin bir kısmı Rusya, Türkiye ve İran'dan ithal edilmek zorunda kalınmaktadır. Sanayi sektöründe tüketimin gerilemesine rağmen Azerbaycan enerji konusunda verimsizdir. Elektrik sektörü büyük ölçüde sübvanse edilmektedir. Bakü ve çevresinde enerji sıkıntısı yaşanmamasına rağmen kırsal kesimlerde sık sık elektrik kesintileri olmaktadır. Elektrik dağıtım ağı beş bölgeye bölünmüştür. Elektrik dağıtım işi özel şirketler tarafından uzun vadeli sözleşmelerle yürütülmektedir.

## 2. GENEL EKONOMİK DURUM

**Temel Ekonomik Göstergeler**

| | 2019 | 2020 | 2021* | 2022* | 2023* | 2024* | 2025* | 2026* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **GSYİH (Cari Fiyatlar milyar $)** | 48,05 | 42,61 | 49,91 | 50,86 | 52,31 | 54,19 | 56,38 | 58,82 |
| **GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)** | 2,2 | -4,3 | 2,3 | 1,7 | 1,7 | 1,7 | 1,7 | 1,7 |
| **Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- $)** | 4 814 | 4 218 | 4 883 | 4 916 | 4 997 | 5 115 | 5 258 | 5 421 |
| **Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)** | 2,7 | 2,8 | 3,5 | 3,2 | 3,2 | 3,2 | 3,2 | 3,2 |
| **Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)** | 9,1 | -0,9 | 1,1 | 0,5 | 0,5 | 0,4 | 0,4 | 0,3 |
| **Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)** | 20,1 | 17,4 | 17,2 | 16,8 | 17,9 | 18,9 | 19,9 | 21,2 |
| **İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)** | 4,8 | 6,5 | 5,8 | 5,7 | 5,6 | 5,6 | 5,5 | 5,4 |

*Kaynak: IMF*
**: Tahmin*

Azerbaycan, 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra, önemli siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik problemlerle karşı karşıya gelmiştir. SSCB döneminde sistemli olarak Cumhuriyetler arasında bağımlılığı bir anlamda zorunlu kılan ekonomik yapının ani çöküşü, pazar ekonomisine geçişte; ekonomik, siyasi, hukuki bir alt yapının olmaması, teknolojinin eski olması, serbest piyasa modelinin bilinmemesi, Ermenilerin işgalci tutumu sonucu topraklarının %20'sinin kaybedilmesi, 1 milyon kişinin kendi ülkesinde mülteci durumuna düşmesi ve benzeri nedenlerle üretim durma noktasına gelmiş, sonuç olarak da ekonomi üzerinde inisiyatif tamamen kaybedilmiştir.

20 Eylül 1994 tarihinde "Asrın Anlaşması" olarak adlandırılan Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi ile dünyanın önde gelen petrol şirketleri arasında "Hazar Denizinin Azerbaycan'a ait bölümünde Azeri, Çırağ, Güneşli Yataklarının Birlikte İşlenmesi ve Paylaşılması Hakkında" ilk Anlaşma imzalanmıştır.

Yeniliklere hızla adapte olan Azerbaycan, SSCB'nin dağılması ile uzmanlaşma ve iş bölümüne dayalı ekonomik yapılanmanın sona ermesine, Ermenistan savaşı ve Çeçenistan sorunu nedeniyle, ülke sanayi için gereken ara mallarının ithalat yollarının kapanmasına rağmen bütün bu darboğazları aşmayı başarmıştır.

Petrol fiyatlarının yüksek seyrettiği dönemde hızla büyüyen ve parlak bir dönem geçiren Azerbaycan, 2014'ün yarısında görülmeye başlanan petrol fiyatlarındaki düşüşten en çok etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Gelirlerin azaldığı, bir yıl içinde %100'ü bulan devalüasyonlar sonucunda risklerin önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için gerekli olan kapsamlı bir reform hazırlığına girişilmiştir. İlk aşamada, gümrükler, transit

geçişler, bankacılık ve vergi sistemi ile üretim ve ihracat teşviklerinde bunun yansımaları görülmüştür.

Son olarak, Azerbaycan'ın ekonomisini çeşitlendirmek amacıyla oluşturduğu uzmanlar grubunun uzun süredir üstünde çalıştığı, milli ekonomiye ve on bir farklı sektöre ilişkin stratejik yol haritaları Cumhurbaşkanı Aliyev tarafından 6 Aralık 2016 tarihinde onaylanmıştır.

Azerbaycan ekonomisinde, sanayi sektörünün önemli bir bölümünü yaklaşık 20 yıl önce kurulan ağır sanayi oluşturmaktadır. Ağır sanayi içinde en önemli sektörler demir, alüminyum ve çimento olup, çoğu petrol sanayinin gelişiminden sonra ihmal edilmiştir. Ülke sanayisinin tekrar canlanmasına yönelik olarak, Azerbaycan'da 2014 yılı "sanayi yılı" ilan edilmiştir. Reel sanayi üretiminin hızla düşmesine rağmen, konut inşası, kırsal altyapı çalışmaları ve ulaşım altyapısının iyileştirilmesinden dolayı inşaat sektörü son iki senedir çok hızlı büyümüştür.

Hizmet sektörü de ulaşım ve komünikasyon alanlarında yaşanan gelişmelerden dolayı hızlı bir biçimde büyümüştür. Bankacılık sektördeki varlığın yarısından fazlasını oluşturan iki devlet bankası tarafından yönetilmektedir.

Petrol dışı alanlarda yapılan yatırımların artış kaydetmesine rağmen ülkede enerji sektörü dışında kalan iş sektörleri halen oldukça zayıftır. Özellikle, gelişmemiş hukuk sistemi, rekabet koşulları önündeki engeller ve finansal sistemde yaşanılan sorunların petrol dışı alanların büyümesinin önündeki en önemli engeller olduğunu belirtmektedir.

Azerbaycan'da ekonominin büyük bir bölümü hala devlet tarafından yönetilmektedir. Pek çok kamu işletmesi kendi alanlarında tekeldir. Söz konusu işletmeler yüksek fiyatlar belirlemekte ve mal arzını kısıtlamakta olup, çoğu zaman mal alımında da önemli bir paya sahiptir.

## 3. DIŞ TİCARET

### Genel Durum

***Ülkenin Dış Ticareti***

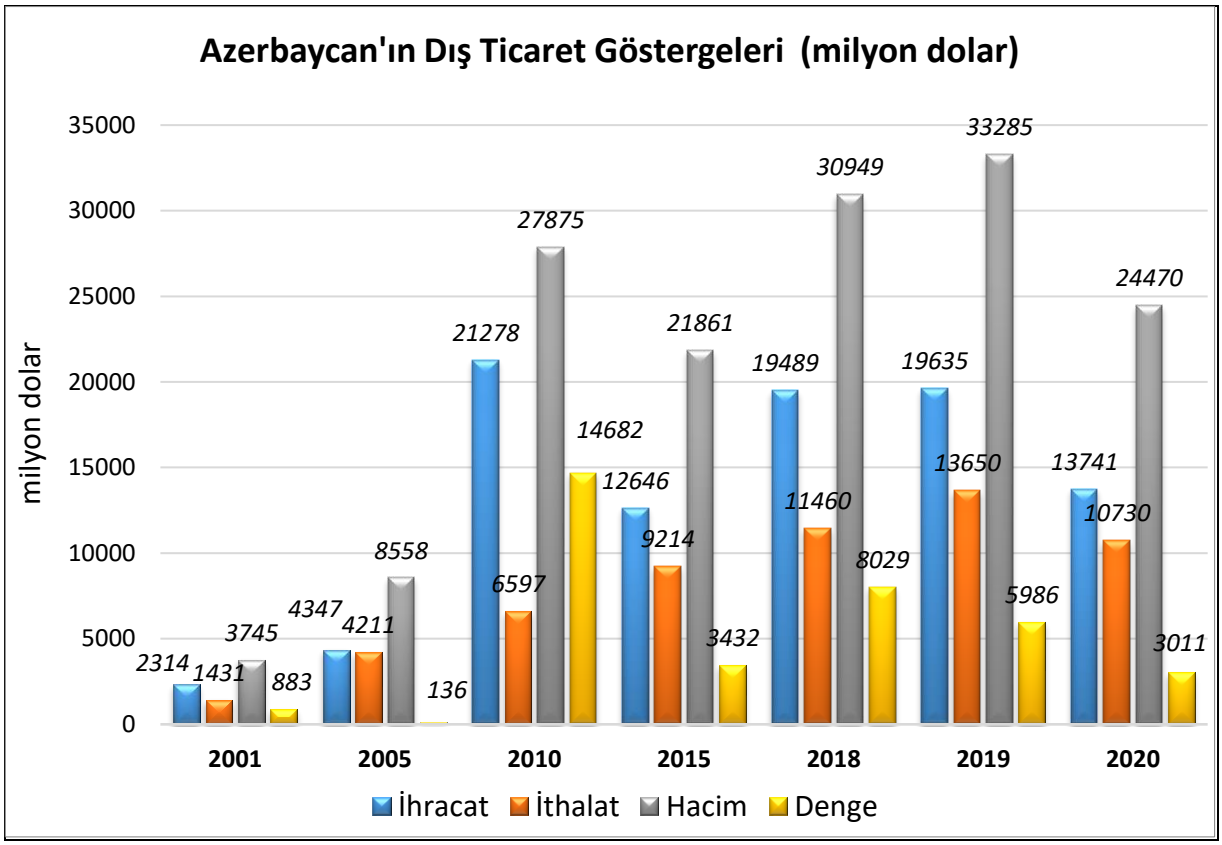


*Kaynak: Trademap*

2020 yılında 13,7 milyar dolarlık ihracatla dünyada %0,1 pay ile 75. sırada olan ülkenin ihracat yaptığı başlıca ülkeler İtalya, Türkiye, Rusya, Yunanistan ve Hırvatistan'dır. Ülkenin ihracatında Türkiye %19 pay ile 2. sıradadır.

Ülkenin 2020 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler; ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar), petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, domates (taze/soğutulmuş) ve altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)dır.

2020 yılında 10,7 milyar dolarlık ithalatla dünyada %0,1 pay ile 92. sırada olan ülkenin ithalat yaptığı başlıca ülkeler Rusya, Türkiye, Çin, ABD ve Almanya'dIr. Ülkenin ithalatında Türkiye %15 pay ile 2. sıradadır.

2020 yılında ithal ettiği başlıca ürünler: otomobiller; tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); buğday ve mahlut; telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar ve petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlardır.

## Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

### İhracat

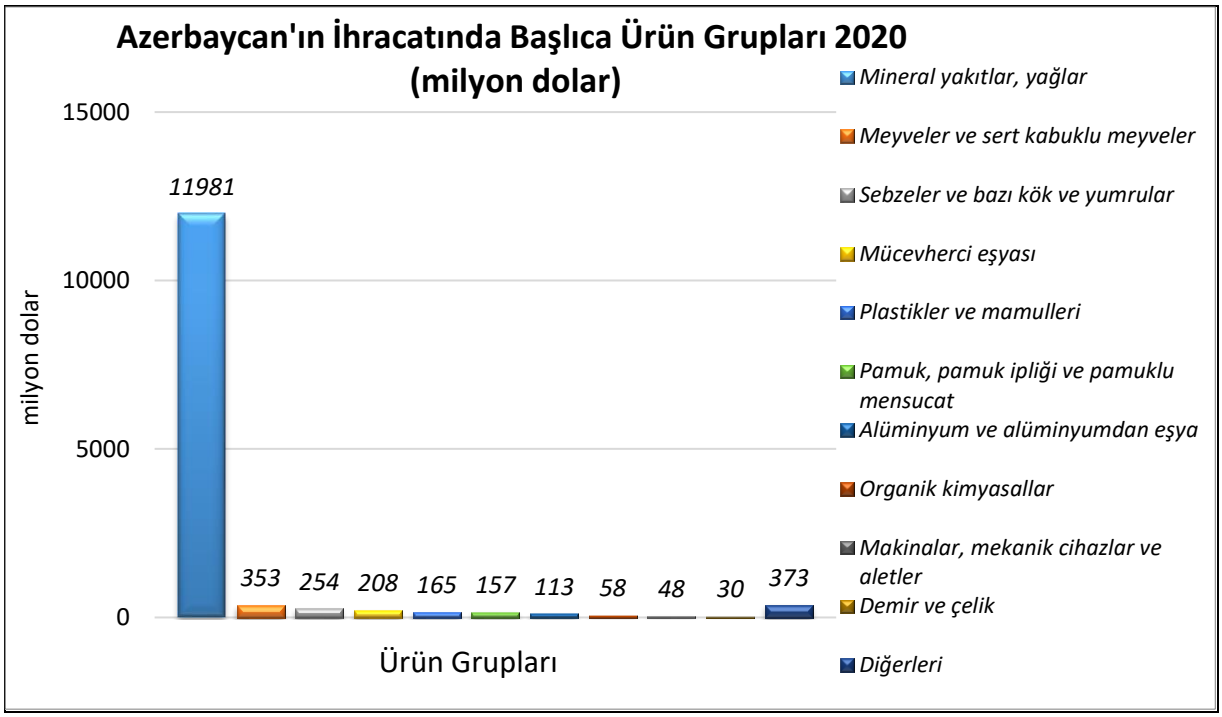


*Kaynak: Trademap*

*Detaylı tablo için tıklayınız*

### İthalat

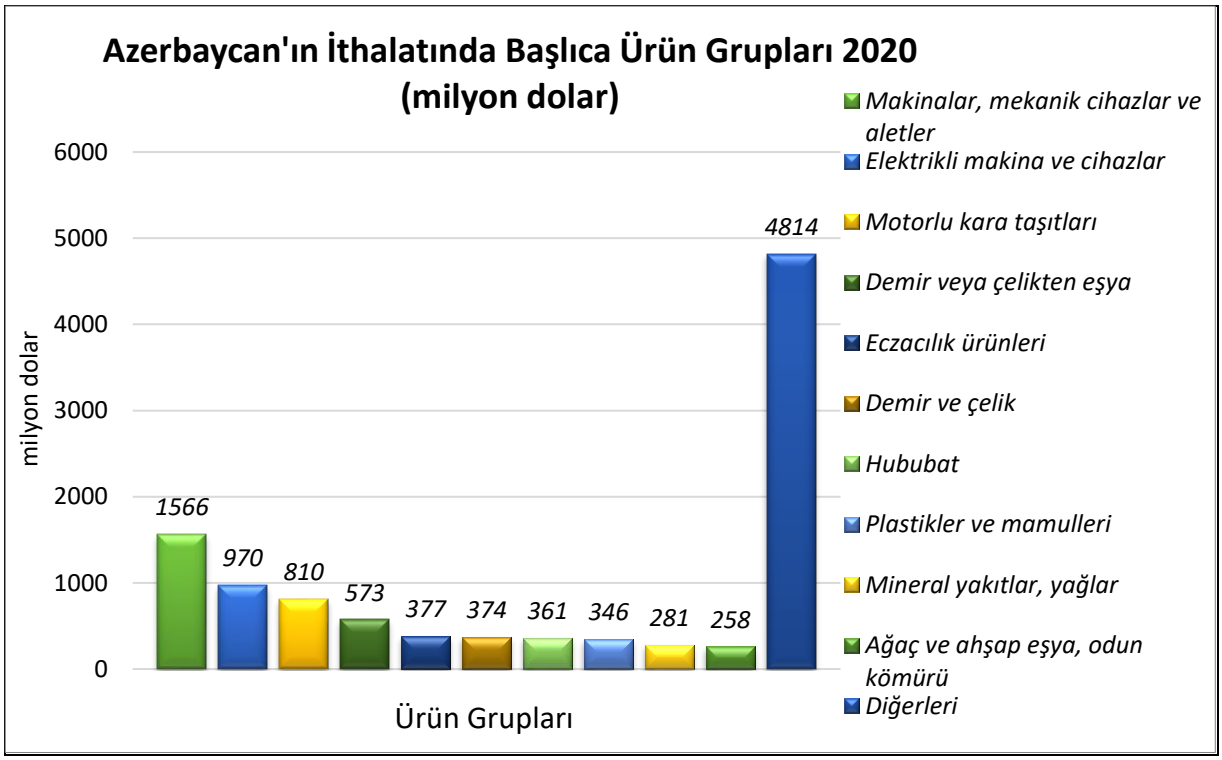


*Kaynak: Trademap*

*Detaylı tablo için tıklayınız*

## Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

### İhracat

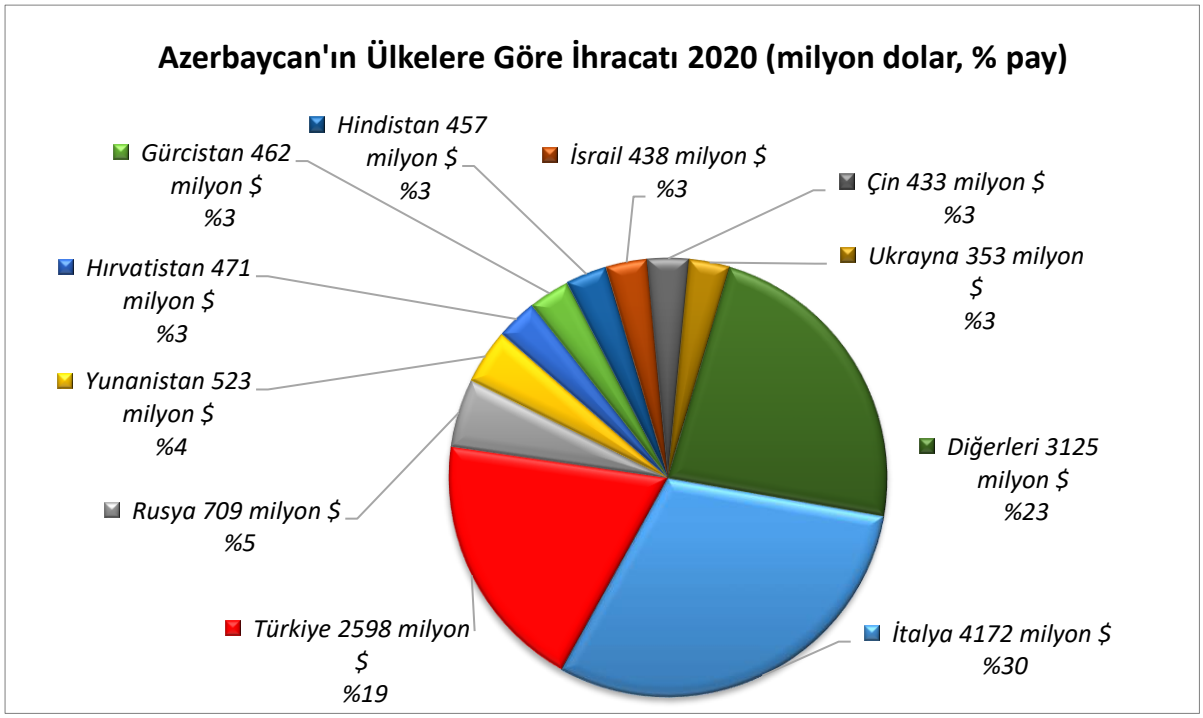


*Kaynak: Trademap*

*Detaylı tablo için tıklayınız*

### İthalat

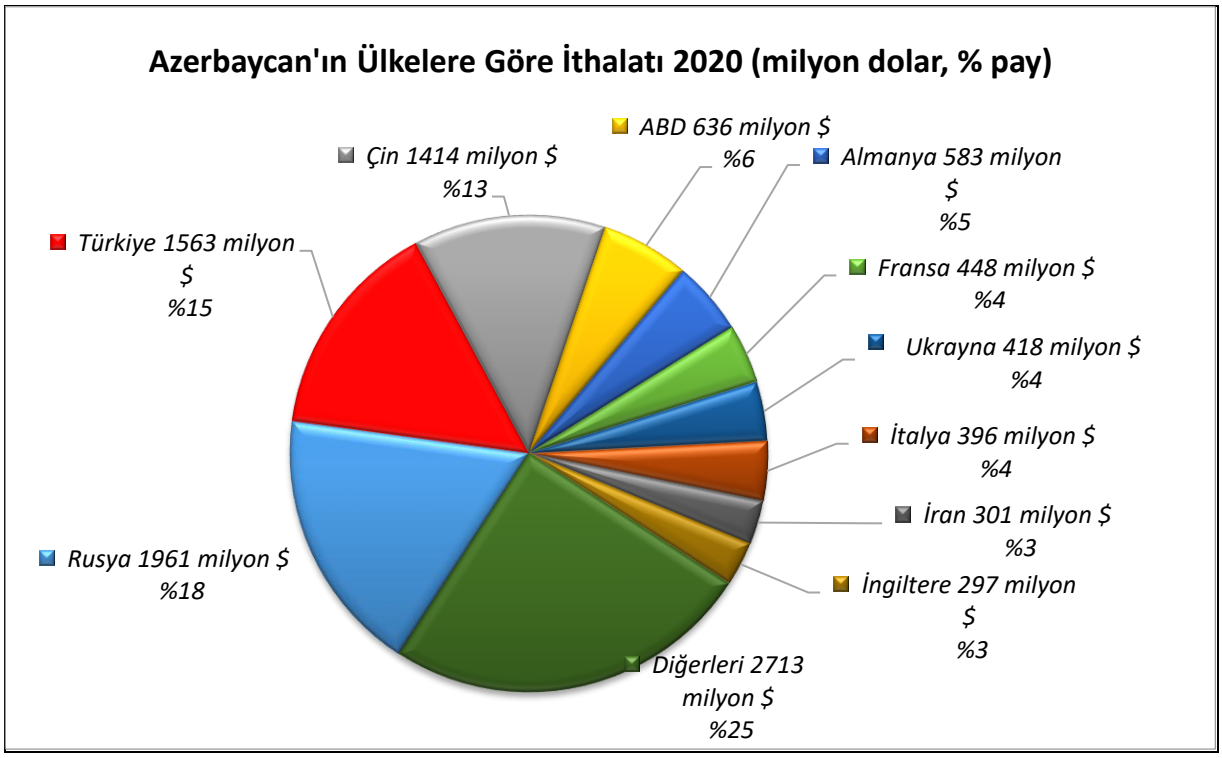


*Kaynak: Trademap*

*Detaylı tablo için tıklayınız*

## 4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

### Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Doğrudan yabancı yatırımlar Azerbaycan'ın ekonomik canlanmasında anahtar rolü oynamıştır. Azerbaycan ülkedeki ekonomik sorunların aşılması ve istikrarın sağlanması neticesinde özellikle petrol çıkarma ve işleme sanayii bakımından yabancı yatırımlar açısından çok cazip bir pazar haline gelmiştir. Ülke ekonomisi çift yapılıdır. Bir yandan petrol (hidrokarbon) ve ona bağlı hizmetler ile müteahhitlik sektörlerinde hızlı bir gelişme eğilimi gözlenirken, diğer yandan petrol dışı sanayi sektörlerinde yatırım eksikliği gözlenmektedir. Bunun sonucunda petrol dışı sektörlerde düşük istihdam, yetersiz vergi geliri ve ihracat dolayısıyla da ithal ürünlerinde rekabetle başa çıkamama gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Doğrudan yabancı yatırımların önemli kısmı petrol üretimi ve çıkarımı alanlarına olmuştur. Sermaye yatırımlarının %60 gibi önemli bir oranı hidrokarbon sektöründedir. Son on yıl içerişinde Azerbaycan'a yönelik gerçekleştirilen doğrudan yabancı yatırım girişleri, büyük ölçüde Azerbaycan'ın cari açıklarını finanse etmiş ve ekonomik büyümenin itici gücü olmuştur.

***Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri, Milyon Dolar***

| **Veriler** | **2016** | **2017** | **2018** | **2019** | **2020** | **2021*** | **2022*** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ülkeye giren DYY | 7 324 | 5 714 | 7 000 | 7 200 | 7 400 | 7 600 | 7 600 |
| Ülkeye giren DYY (% GSYİH) | 19,3 | 14,0 | 14,9 | 13,9 | 13,0 | 11,4 | 9,9 |
| Ülkeye giren DYY (Gayrisafi sabit sermaye yatırımlarındaki payı, %) | 77,3 | 59,4 | 65,9 | 59,2 | 52,6 | 46,8 | 40,7 |
| Ülkeden çıkan DYY | -2 574 | -2 564 | -1 500 | -1 600 | -1 700 | -1 900 | -1 900 |
| Net DYY | 4 750 | 3 150 | 5 500 | 5 600 | 5 700 | 5 700 | 5 700 |
| DYY stoğu | 73 814 | 79 528 | 86 528 | 93 728 | 101 128 | 108 728 | 116 328 |
| Kişi başına DYY stoğu ($) | 7 590 | 8 092 | 8 719 | 9 359 | 10 013 | 10 681 | 11 346 |
| DYY stoğu (% GSYİH) | 194,9 | 195,2 | 183,7 | 180,9 | 177,5 | 162,5 | 152,1 |
| Ülkeye giren DYY açısından dünyadaki payı (%) | 0,31 | 0,35 | 0,32 | 0,30 | 0,30 | 0,30 | 0,29 |
| DYY stoğu açısından dünyadaki payı (%) | 0,26[c] | 0,27[c] | 0,27 | 0,27 | 0,29 | 0,30 | 0,31 |

*Kaynak: EIU*
**: Tahmin*

## 5. TÜRKİYE ile TİCARET

### Genel Durum

***Türkiye-Azerbaycan Dış Ticareti***

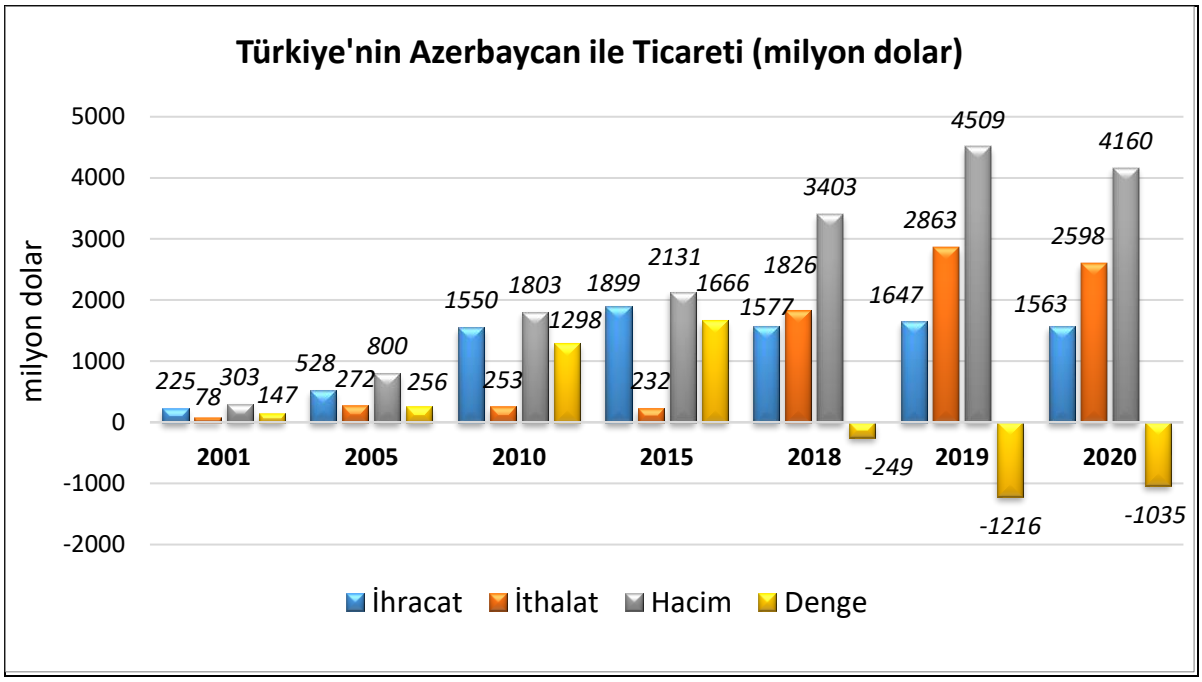


*Kaynak: Trademap*

Türkiye'nin Azerbaycan'a ihracatı; ihraç ürünlerinin bu ülkede tanınmaya başlaması, Türk şirketlerinin Azerbaycan piyasasında şube açmak suretiyle Türkiye'den ithalat yapması ve bu malları iç piyasada pazarlaması gibi nedenlerle yükselme eğilimi göstermektedir.

2020 yılında ülkeye ihracatımız yaklaşık 1,6 milyar dolardır. 2020 yılında ülkenin toplam ihracatımızdaki payı %1 olup 27. sıradadır.

Azerbaycan'a ihraç ettiğimiz başlıca ürünler: tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış); demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.; yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç); sıvı veya tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihaz, yangın söndürme cihazları, yangın ve kum püskürtme makinaları; hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik ürünlerdir.

2020 yılında ülkeden ithalatımız 2,6 milyar dolardır. 2020 yılında ithalat yaptığımız ülkeler arasında 55. sıradadır.

Belli başlı ithal kalemlerini ise petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar; ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar); pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş); petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar ve işlenmemiş alüminyum oluşturmaktadır.

***Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatında Başlıca Ürünler***

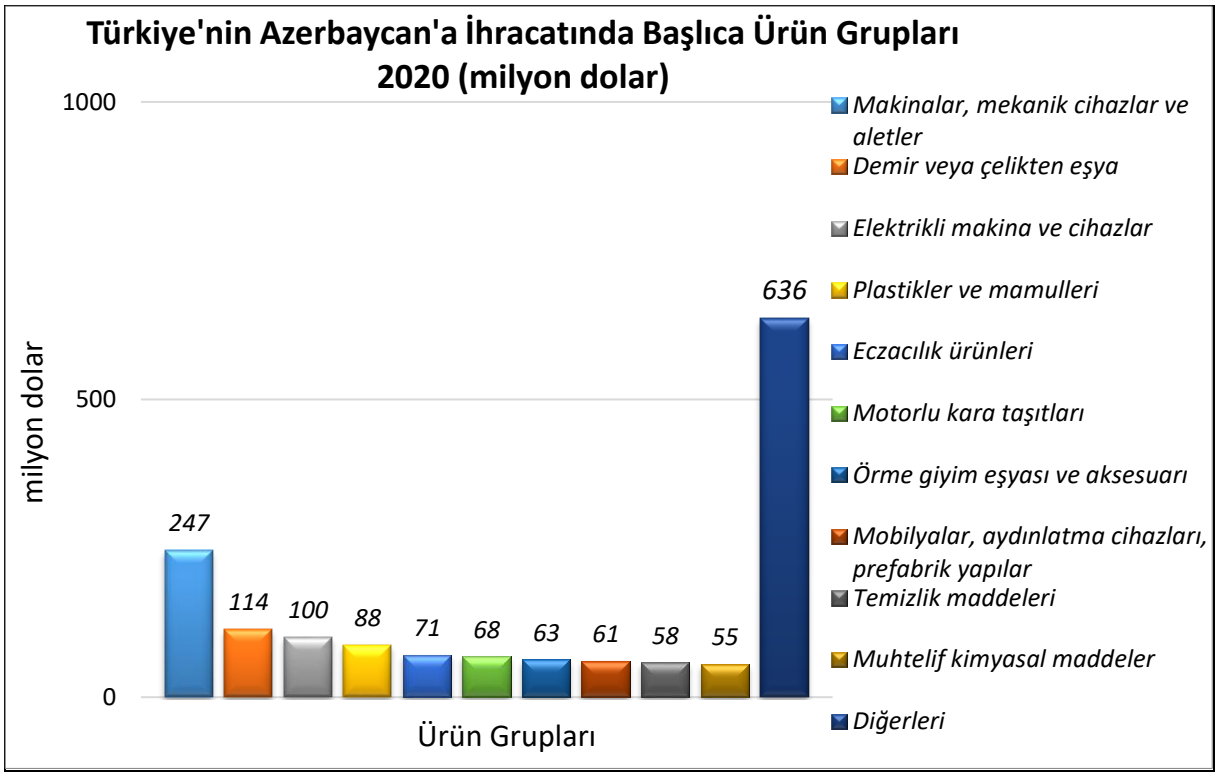


*Kaynak: Trademap*

*Detaylı tablo için tıklayınız*

***Türkiye'nin Azerbaycan'dan İthalatında Başlıca Ürünler***

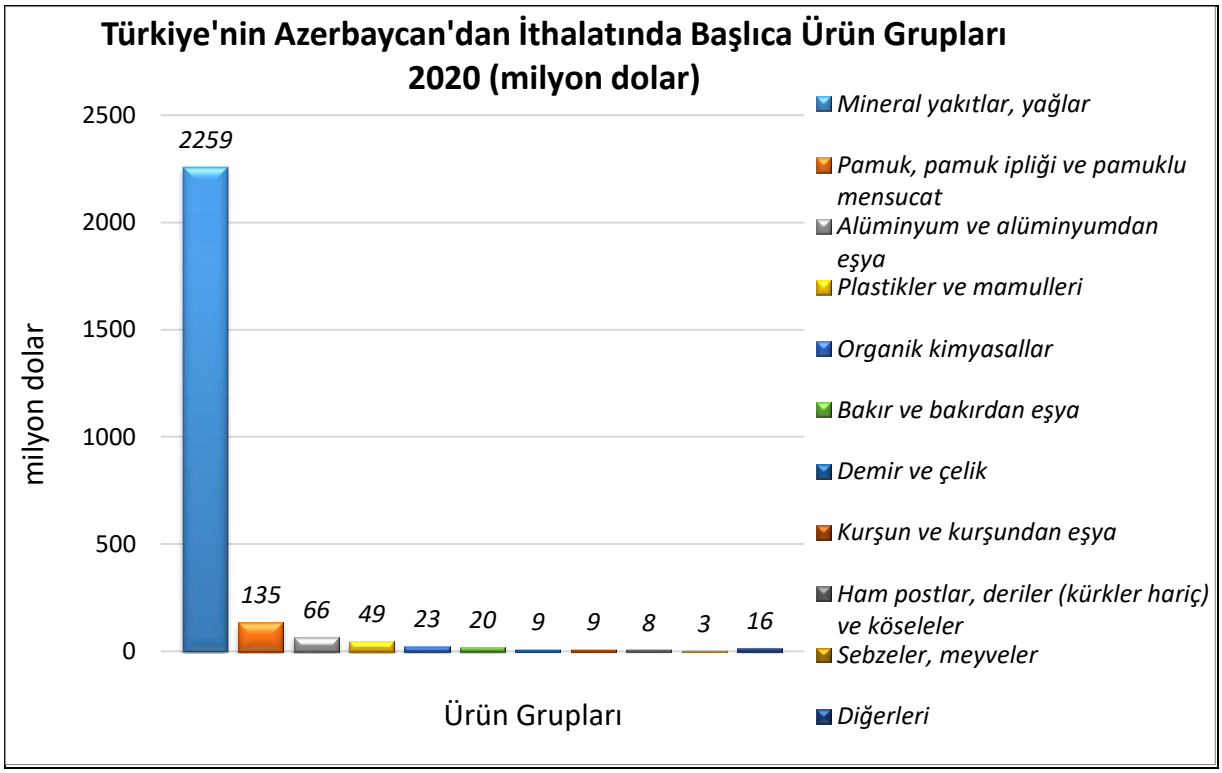


*Kaynak: Trademap*

*Detaylı tablo için tıklayınız*

**Yatırım İlişkileri**

İlk yıllarda daha çok ticaret merkezli gelişen Türkiye-Azerbaycan ekonomik ilişkileri, son yıllarda çeşitlenerek devam etmekte, bilhassa karşılıklı yatırımlar şeklinde kayda değer gelişmeler göstermektedir.

Türkiye ile Azerbaycan arasındaki tek kara bağlantısını oluşturan Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, ülkemizin Azerbaycan'la ikili ilişkileri açısından ayrı bir yer tutmakta olup, Azerbaycan halkı ile doğrudan bağlantı noktamızı oluşturmaktadır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) ham petrol boru hattı ve Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz boru hattı ile Türkiye-Azerbaycan ekonomik ilişkilerinde ve Azerbaycan petrol ve doğalgazının ihracatında, Azerbaycan ürünlerinin dünya pazarlarına ulaştırılmasında yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Yıllık 50 milyon ton petrol taşıma kapasitesine sahip bu boru hattının devreye girmesiyle Azerbaycan ekonomisi hızla büyüme sürecine girmiş, toplum refahı hızla artmaya başlamıştır. Bugün BTC ham petrol boru hattı Azerbaycan ekonomisinin atar damarı durumundadır. 2017 Ekim ayında açılışı yapılan Bakü-Tiflis-Kars demiryolu projesi Türkiye Azerbaycan ekonomik ve ticari ilişkilerinde Türk mallarının Asya pazarına ulaştırması yönünde yeni bir sayfa açmıştır. Ayrıca, Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi (TANAP)'nin 2018 yılında faaliyete başlamasıyla Azerbaycan doğal gazı Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine doğrudan ulaşacaktır. Bu hatlar Türkiye- Azerbaycan ilişkilerine ve Azerbaycan'ın batı ülkeleri ile ilişkilerine yeni boyutlar kazandıracaktır.

Azerbaycan'ın Devlet Petrol Şirketi (SOCAR) vasıtasıyla PETKİM'in (Petkim Petrokimya Holding A.Ş.) %61,32 hissesini aldığı İzmir'in Aliağa ilçesinde bulunan ve 6,3 milyar ABD doları tutarında yatırım yapılarak 19 Ekim 2018 tarihinde açılışı yapılmış olan Star Rafinerisi yıllık 10 milyon ton rafinaj kapasitesiyle Türkiye pazarındaki petrol ürünleri talebinin büyük kısmını karşılayacaktır. Yatırımın tamamlanması sonrası bu tutarın yaklaşık 20 milyar ABD dolarını bulacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO): TPAO Azerbaycan'da, ACG (Azeri-Çıralı-Güneşli) (%6,75), Şah Deniz (%19) ve Alov (%10) projelerinde yer almakadır. TPAO ayrıca, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Hampetrol Boru Hattı Projesinde %6,53, Şah Deniz gazını Gürcistan-Türkiye sınırına taşıyan Güney Kafkasya Doğal Gaz Boru Hattı Projesinde ise %19 hisseyle yer almaktadır. TPAO'nun Mayıs 2020 sonu itibariyle Azerbaycan'daki yatırımları, 12,1 milyar ABD Dolarını bulmuştur.

Azertel A.Ş., Turkcell ile ortak olarak kurulmuş olup, Azerbaycan'daki ilk GSM operatörü olan AZERCELL'i kurmuştur. GSM sistem yatırımları, planlaması ve kurulum işleri ile iştigal etmektedir.

Azerbaijan Coca-Cola Bottlers (ACCB) 1994 yılında kurulmuştur. Azerbaycan'da The Coca-Cola Company (TCCC) markalarından oluşan gazlı ve gazsız içeceklerin üretim, satış ve dağıtımını gerçekleştiren ACCB 80'i aşkın tat ve paket seçeneğini tüketicilerine sunmaktadır. Coca-Cola İçecek ACCB şirketinde %99,86 oranında ortaklığa sahiptir. ACCB Bakü fabrikası ile yaklaşık 9 milyonluk bir nüfusa hizmet vermektedir. ACCB, Azerbaycan'da petrol dışı sanayi

kuruluşları sınıfında gerçekleştirilen ilk ve en büyük doğrudan yabancı sermaye yatırımlarından biri olmuştur.

**İki Ülke Arasındaki Müteahhitlik İlişkileri**

Sovyetlerin dağılışından sonra ülke bir yenilenme süreci içerisine girmiş, bu sebeple müteahhitlik sektörü için cazip bir ortam olmuştur. Son iki yıldır bir durgunluk yaşanmasına rağmen konut, yol, içme suyu, köprü, otel, iş merkezi gibi projeler hali hazırda devam etmektedir.

Türk firmaları Azerbaycan müteahhitlik hizmetleri sahasında Başkanlık sarayları, Milli Meclisin restorasyonu ve ek binasının tamamlanması, hava alanı inşası, yol, su, elektrik, enerji nakil hatları gibi sahalarda çok önemli projeler gerçekleştirmişlerdir. Ancak, halihazırda daha çok yarım kalan projelerin tamamlanması işleriyle meşgul bulunmaktadırlar.

Türk Müteahhitlik firmaları Azerbaycan'da şimdiye kadar yaklaşık 12 milyar dolar değerinde 363 adet proje yürütmektedirler.

Diğer taraftan, Azerbaycan müteahhitlik sektöründe yerli firmaların kendi içinde tecrübe kazanmış oldukları ve belirli işleri doğrudan üstlenebildikleri görülmektedir. Bunun yanında piyasada belirli grupların tekel oluşturarak ihalelerde etkili olmaktadırlar.

Türk firmalarının bundan sonraki devrede daha çok yerli firmalarla şirketler birliği oluşturarak iş alma kabiliyetlerini devan ettirmelerinin daha gerçekçi bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir. Petrol ve Doğalgaz ticaretinin artmasına paralel olarak, Azerbaycan'ın bundan sonraki devrede daha çok alt yapı, su, yol, elektrik gibi inşaat işlerine yönelmesi beklenmektedir.

Diğer taraftan, inşaat sektörünü hizmet ticareti yanında tedarik mekanizmasını desteklemesiyle de değerlendirmek gerekmektedir. Türk inşaat malzemeleri piyasada haklı bir imaja sahiptir. Bu anlamda Azerbaycan'ın ithalatında ve Türkiye'nin Azerbaycan'a ihracatında inşaat malzemeleri önemli bir paya sahiptir.

## EKLER:

***<u>EK-1</u>: Azerbaycan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

| Sıra | GTİP | ÜRÜNLER | 2018 | 2019 | 2020 | Pay (%, 2020) | Değişim (%, 2019-2020) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)** | | | **19 489 068** | **19 635 203** | **13 740 568** | **100** | **-30** |
| 1. | 2709 | Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar) | 15 710 529 | 14 814 133 | 9 363 571 | 68,1 | -36,8 |
| 2. | 2711 | Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar | 1 527 617 | 2 378 956 | 2 195 552 | 16 | -7,7 |
| 3. | 2710 | Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar | 520 600 | 462 790 | 295 115 | 2,1 | -36,2 |
| 4. | 7108 | Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde) | 145 539 | 172 338 | 205 578 | 1,5 | 19,3 |
| 5. | 0702 | Domates (taze/soğutulmuş) | 177 398 | 189 292 | 201 354 | 1,5 | 6,4 |
| 6. | 0810 | Diğer meyveler (taze) | 134 051 | 134 757 | 132 870 | 1 | -1,4 |
| 7. | 5201 | Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş) | 79 530 | 122 366 | 131 930 | 1 | 7,8 |
| 8. | 0802 | Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş) | 94 150 | 125 627 | 116 341 | 0,8 | -7,4 |
| 9. | 3901 | Etilen polimerleri (ilk şekillerde) | 74 366 | 69 694 | 77 722 | 0,6 | 11,5 |
| 10. | 3902 | Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde) | 6 610 | 73 581 | 72 811 | 0,5 | -1 |
| 11. | 7601 | İşlenmemiş alüminyum | 71 439 | 84 644 | 63 711 | 0,5 | -24,7 |
| 12. | 0809 | Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze) | 54 246 | 55 004 | 62 410 | 0,5 | 13,5 |
| 13. | 2716 | Elektrik enerjisi | 65 628 | 76 828 | 59 802 | 0,4 | -22,2 |
| 14. | 2905 | Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri | 44 725 | 64 575 | 56 176 | 0,4 | -13 |
| 15. | 7606 | Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler) | 40 086 | 42 615 | 49 058 | 0,4 | 15,1 |

*Kaynak: Trademap*

## ***EK-2**: Azerbaycan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)*

| Sıra | GTİP | ÜRÜNLER | 2018 | 2019 | 2020 | Pay (%, 2020) | Değişim (%, 2019-2020) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)** | | | **11 460 338** | **13 649 506** | **10 729 787** | **100** | **-21,4** |
| 1. | 8703 | Otomobiller | 407 623 | 546 454 | 542 391 | 5,1 | -0,7 |
| 2. | 3004 | Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) | 253 333 | 261 327 | 326 914 | 3 | 25,1 |
| 3. | 1001 | Buğday ve mahlut | 205 969 | 340 536 | 296 905 | 2,8 | -12,8 |
| 4. | 8517 | Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar | 183 292 | 257 705 | 289 554 | 2,7 | 12,4 |
| 5. | 2710 | Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar | 318 442 | 396 280 | 203 632 | 1,9 | -48,6 |
| 6. | 8481 | Musluk, batarya, vana ve valfler | 159 519 | 155 432 | 155 833 | 1,5 | 0,3 |
| 7. | 8471 | Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak. | 64 321 | 83 891 | 129 762 | 1,2 | 54,7 |
| 8. | 7304 | Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz) | 337 347 | 192 949 | 127 850 | 1,2 | -33,7 |
| 9. | 4407 | Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm | 127 091 | 128 145 | 116 868 | 1,1 | -8,8 |
| 10. | 8413 | Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri | 80 423 | 93 588 | 107 741 | 1 | 15,1 |
| 11. | 7210 | Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış) | 94 457 | 113 801 | 103 909 | 1 | -8,7 |
| 12. | 1701 | Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde) | 86 529 | 126 673 | 103 102 | 1 | -18,6 |
| 13. | 7308 | Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb. | 106 692 | 135 314 | 96 395 | 0,9 | -28,8 |
| 14. | 7208 | Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) | 84 903 | 121 117 | 95 162 | 0,9 | -21,4 |
| 15. | 8544 | İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar | 85 135 | 97 405 | 84 768 | 0,8 | -13 |

*Kaynak: Trademap*

***EK-3*: Azerbaycan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)**

| Sıra | Ülke | 2018 | 2019 | 2020 | Pay (%, 2020) | Değişim (%, 2019-2020) |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)** | | **19 489 068** | **19 635 203** | **13 740 568** | **100** | **- 30** |
| 1. | İtalya | 5 879 774 | 5 638 642 | 4 172 281 | 30 | - 26 |
| **2.** | **Türkiye** | **1 825 980** | **2 862 688** | **2 597 777** | **19** | **- 9** |
| 3. | Rusya | 664 970 | 724 337 | 709 390 | 5 | - 2 |
| 4. | Yunanistan | 161 147 | 242 758 | 523 303 | 4 | 116 |
| 5. | Hırvatistan | 245 844 | 436 550 | 470 819 | 3 | 8 |
| 6. | Gürcistan | 498 251 | 586 904 | 461 925 | 3 | - 21 |
| 7. | Hindistan | 819 538 | 955 866 | 456 784 | 3 | - 52 |
| 8. | İsrail | 1 310 824 | 1 331 616 | 437 500 | 3 | - 67 |
| 9. | Çin | 113 573 | 752 163 | 432 761 | 3 | - 43 |
| 10. | Ukrayna | 358 738 | 340 553 | 353 045 | 3 | 4 |
| 11. | İspanya | 396 368 | 704 460 | 329 270 | 2 | - 53 |
| 12. | Tunus | 192 088 | 23 | 312 288 | 2 | 1 357 674 |
| 13. | Portekiz | 528 718 | 353 915 | 239 779 | 2 | - 32 |
| 14. | Almanya | 787 795 | 931 618 | 234 109 | 2 | - 75 |
| 15. | Çekya | 938 384 | 647 451 | 227 508 | 2 | - 65 |

*Kaynak: Trademap*

***EK-4*: Azerbaycan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)**

| Sıra | Ülke | 2018 | 2019 | 2020 | Pay (%, 2020) | Değişim (%, 2019-2020) |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)** | | **11 460 338** | **13 649 506** | **10 729 787** | **100** | **- 21** |
| 1. | Rusya | 1 884 245 | 2 287 177 | 1 960 705 | 18 | - 14 |
| **2.** | **Türkiye** | **1 576 817** | **1 646 678** | **1 562 606** | **15** | **- 5** |
| 3. | Çin | 1 196 649 | 1 432 151 | 1 413 798 | 13 | - 1 |
| 4. | ABD | 527 106 | 768 558 | 636 020 | 6 | - 17 |
| 5. | Almanya | 658 640 | 708 244 | 583 037 | 5 | - 18 |
| 6. | Fransa | 183 643 | 250 837 | 448 277 | 4 | 79 |
| 7. | Ukrayna | 469 786 | 467 056 | 418 388 | 4 | - 10 |
| 8. | İtalya | 335 738 | 363 980 | 396 485 | 4 | 9 |
| 9. | İran | 414 764 | 452 606 | 300 615 | 3 | - 34 |
| 10. | İngiltere | 263 548 | 232 619 | 296 972 | 3 | 28 |
| 11. | Japonya | 383 891 | 221 574 | 195 112 | 2 | - 12 |
| 12. | G. Kore | 226 659 | 159 744 | 178 580 | 2 | 12 |
| 13. | Beyaz Rusya | 180 762 | 206 066 | 148 222 | 1 | - 28 |
| 14. | Hindistan | 102 942 | 136 683 | 125 972 | 1 | - 8 |
| 15. | Kazakistan | 174 068 | 205 242 | 116 075 | 1 | - 43 |

*Kaynak: Trademap*

***Ek-5*: Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

| Sıra | GTİP | ÜRÜNLER | 2018 | 2019 | 2020 | Pay (%, 2020) | Değişim (%, 2019-2020) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)** | | | **1 576 817** | **1 646 678** | **1 562 606** | **100** | **-5,1** |
| 1. | 3004 | Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) | 30 483 | 35 226 | 59 481 | 3,8 | 68,9 |
| 2. | 7308 | Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb. | 50 693 | 63 600 | 51 165 | 3,3 | -19,6 |
| 3. | 3402 | Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç) | 36 209 | 33 934 | 42 460 | 2,7 | 25,1 |
| 4. | 8424 | Sıvı veya tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihaz, yangın söndürme cihazları, yangın ve kum püskürtme mak. | 18 962 | 24 585 | 37 365 | 2,4 | 52 |
| 5. | 9619 | Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya | 29 401 | 28 209 | 32 503 | 2,1 | 15,2 |
| 6. | 9403 | Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları | 35 039 | 36 196 | 28 632 | 1,8 | -20,9 |
| 7. | 8702 | 10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar | 12 315 | 68 143 | 27 343 | 1,7 | -59,9 |
| 8. | 3808 | Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler | 14 052 | 20 937 | 22 739 | 1,5 | 8,6 |
| 9. | 8418 | Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları | 22 690 | 23 758 | 22 269 | 1,4 | -6,3 |
| 10. | 1905 | Tatlı bisküvi ve gofretler | 23 384 | 26 210 | 22 124 | 1,4 | -15,6 |
| 11. | 7326 | Demir veya çelikten eşya | 11 128 | 12 371 | 18 916 | 1,2 | 52,9 |
| 12. | 3822 | Laboratuvarlarda, teşhiste kullanılan reaktifler | 322 | 307 | 18 644 | 1,2 | 5973 |
| 13. | 8544 | İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler, fiber optik kablolar | 22 135 | 28 554 | 17 823 | 1,1 | -37,6 |
| 14. | 8537 | Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler vb. | 15 344 | 21 301 | 17 339 | 1,1 | -18,6 |
| 15. | 8481 | Musluk, batarya, vana ve valfler | 13 649 | 15 738 | 16 265 | 1 | 3,3 |

*Kaynak: Trademap*

***<u>Ek-6</u>: Türkiye'nin Azerbaycan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

| Sıra | GTİP | ÜRÜNLER | 2018 | 2019 | 2020 | Pay (%, 2020) | Değişim (%, 2019-2020) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)** | | | **1 825 980** | **2 862 688** | **2 597 777** | **100** | **-9,3** |
| 1. | 2711 | Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar | 1 234 227 | 2 012 645 | 1 898 390 | 73,1 | -5,7 |
| 2. | 2709 | Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar) | 227 686 | 417 087 | 225 151 | 8,7 | -46 |
| 3. | 5201 | Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş) | 66 436 | 108 519 | 121 811 | 4,7 | 12,2 |
| 4. | 2710 | Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar | 19 179 | 30 633 | 94 629 | 3,6 | 208,9 |
| 5. | 7601 | İşlenmemiş alüminyum | 59 252 | 40 145 | 46 362 | 1,8 | 15,5 |
| 6. | 2707 | Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler | 39 512 | 42 125 | 32 203 | 1,2 | -23,6 |
| 7. | 3901 | Etilen polimerleri (ilk şekillerde) | 31 032 | 24 987 | 25 916 | 1 | 3,7 |
| 8. | 3902 | Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde) | 5 556 | 39 444 | 22 980 | 0,9 | -41,7 |
| 9. | 2905 | Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri | 24 796 | 29 691 | 22 738 | 0,9 | -23,4 |
| 10. | 7606 | Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler) | 7 291 | 15 841 | 19 569 | 0,8 | 23,5 |
| 11. | 5205 | Pamuk ipliği (dikiş ipIiği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş) | 10 663 | 19 685 | 12 001 | 0,5 | -39 |
| 12. | 7403 | Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham) | 13 156 | 7 127 | 9 281 | 0,4 | 30,2 |
| 13. | 7801 | İşlenmemiş kurşun | 4 366 | 7 451 | 9 117 | 0,4 | 22,4 |
| 14. | 7415 | Bakırdan veya başları bakırdan ve gövdeleri demir ve çelikten çiviler, pünezler; bakırdan somun, vida, çivi, pim vb. | 13 275 | 9 653 | 7 176 | 0,3 | -25,7 |
| 15. | 2716 | Elektrik enerjisi | 24 636 | 3 624 | 6 374 | 0,2 | 75,9 |

*Kaynak: Trademap*